

## СТАНОВИЩЕ

на проф. дн Венка Петрова Кутева - Цветкова

на дисертационен труд на тема „**Модел за управление на образователните услуги на общинско ниво в предучилищното образование**”

за придобиване на образователната и научна степен „доктор”

Област на висше образование 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.2. Педагогика

Научна специалност: Теория на възпитанието и дидактика (Образователен мениджмънт)

Автор: **Найден Стоянов Косев**

Научен ръководител: проф. д-р Наталия Витанова

ШУ "Епископ Константин Преславски", Педагогически факултет, катедра "Педагогика и управление на образованието"

### **I. Кратка информация за дисертанта**

Найден Стоянов Косев е роден през 1960 г.

Висшето си образование получава във Висшия педагогически институт в гр. Шумен. Учител е по български език и литература и руски език.

Известно време работи като учител, а след това – в различни структури на община Шумен, свързани с образованието – главен специалист организация на средното образование, началник отдел "Просвета", директор на Дирекция "Просвета, култура и младежки дейности", заместник – кмет на община Шумен по "Образование и култура".

Притежава Първа професионална квалификационна степен (I ПКС).

В своя професионален път Н. Косев демонстрира последователност, ясно очертани цели, което му позволява да завоюва определени успехи в професионалното си развитие.

Развива активна проектна дейност.

Обучител е в образователни структури по въпроси на управление на образованието. Консултант в подготовката и реализацията на проекти в образованието, свързани с решаването на етнокултурни проблеми, извънкласни дейности, апробиране на модели на управление в специфична образователна среда.

Обучението му в редовна форма на докторантура към катедра „Педагогика и управление на образованието“ в ШУ "Епископ Константин Преславски" дава добра основа за разработване на дисертационния труд.

Владее руски и немски езици.

## **II. Актуалност на темата**

Темата е актуална, предвид следните факти:

Динамиката на съвременното общество изисква адекватна педагогическа парадигма, която определя посоката на цялата образователна дейност към изграждане на мислеща, самостоятелна, творческа личност, отговорна за собствения си живот, притежаваща висока социална компетентност и емоционална интелигентност. Постигането на този идеал не е възможно без една модерна система за предучилищно образование.

В тази контекст, както световният, така и българският опит доказват значимата роля на местните образователни власти в прилагането на адекватни управленски модели на образователни услуги в системата на предучилищното образование.

В практиката се пораждат сложни въпроси, които затрудняват общинските власти в тяхната управленска дейност. В каква степен влияят факторите на заобикалящата среда, които съпътстват процесите на развитие на предучилищната образователна система? Как да се структурират елементите на управленската система на предучилищното образование, така че да бъдат адаптирани към средата на развитие? Острата необходимост, породила тези въпроси в теорията и практиката на управлението на предучилищното образование търси и намира отговор в това дисертационно изследване.

Отговорът на въпроса доколко общините съумяват да се справят със задачите си в предучилищното образование се крие във възможността от една страна да се прилагат адекватни образователни политики, съответстващи на спецификата и характерните особености на всяка отделна самоуправляваща се общност, свързана със социално-икономическите и демографски особености на региона, инфраструктурното развитие, административното устройство, финансовата стабилност, а от друга страна е важно какъв модел на управление със съответните механизми на взаимодействие реализира общината, за да постигне качествени резултати по начертаните политики.

Предложеният дисертационен труд е посветен на тези проблеми, на тяхното стратегическо изследване и интерпретиране, от позициите на управленската теория и практика, както и на съвременните измерения за качеството на образованието в световен план .

## **III. Съдържание на дисертационния труд**

Дисертацията се състои от увод, три глави, изводи, препоръки, заключение, списък с използваната литература и пет приложения. Обемът на основната част на дисертационния труд е 239 страници, а на приложенията - 43 страници.

В *увода* се обосновава актуалността на проблема, мотивира се изборът на темата. Посочва се актуалността на проблема, използваните основни понятия в дисертационния труд, формулира се хипотезата,

обектът, предметът, целите и задачите на изследването. Изясняват се методологията и методиката на изследването.

В *първа глава* се прави исторически преглед на теорията и практиката на предучилищното образование през различните периоди на неговото развитие. В съпоставителен план се разглеждат характерните особености на целите, структурата, финансирането и управлението на предучилищното образование в света, чрез сравняване на образователните системи на икономически развити страни като САЩ, Русия, Япония, страните от Европейския съюз и България. Прави се теоретичен анализ на понятия и категории, свързани с управленския процес и управленската дейност, образователните услуги и тяхното дефиниране.

*Втора глава* съдържа дизайна на емпиричното изследване. Разглеждат се постановката и методиката на емпиричното изследване, същността на модела за изследване и анализа на получените резултати. Изброяват се процедурата, хода, етапите, през които преминава научното изследване, както и изборът, подготовката и адаптирането на изследователския инструментариум от две анкетни карти и карта за експертна оценка за ранжиране на детерминантите. Представя се статистическата обработка, анализа на получените резултати и изводи от извършените изследвания.

В *трета глава* е представен проект и е дефиниран модела за управление на образователните услуги на общинско ниво в предучилищното образование. Разгледана е неговата структура и съдържание, които формират своеобразен алгоритъм за управление на образователните услуги в предучилищното образование на общинско ниво.

*Изводите и препоръките* са свързани с насоки за създаване на система за ефективно управление от страна на общинските власти, която се гради върху позитивна социална и икономическа среда, гарантираща нормално функциониране на мрежата от предучилищни институции чрез всички нейни градивни елементи: материални ресурси; финансови ресурси; човешки ресурси; нормативна осигуреност; организационна структура. Система, която може да предоставя на обществото качествена образователна услуга, базирана на адекватни управленски модели на различните нива на управление. Система, която ангажира местната общност с разработването на проекти за развитие на предучилищните образователни услуги и подобрява тяхната ефективност, като същевременно по този начин осигурява обратна връзка и контрол в предучилищното образование.

В *заключението* се обобщават резултатите от цялостната изследователска работа.

*Приложенията* съдържат таблици, фигури и графики, онагледяващи емпиричното изследване. Поместени са Анкетна карта № 1 и Анкетна карта № 2. Приложена е Карта за експертна оценка на ранжиране на

детерминантите, обуславящи политиките за управление в предучилищното образование, както и списък на оценяващите експерти с техните профили.

Представеният труд дава основание за следните **оценки**:

1. Проучен е огромен по обем литературен материал, използван умело от Н. Косев в изследването и при неговото представяне. Налице са умения за подбор и използване на литературни източници с оглед акцентите на изследването. Цитираните заглавия на литературните източници са 196, от които 178 на български език, 11 на английски език и 7 интернет източника.

2. Предмет на емпиричното изследване са външните и вътрешните фактори, които влияят върху системата на предучилищното образование, при формиране на политики за управление на образователните услуги на общинско ниво. Към предмета на изследването е подхотдено с необходимата концептуална яснота. Превъзможнати са немалко изкушения, които съпътстват подобни изследвания в посока на прекаленото разширяване на предмета за сметка на дълбочината на проучването.

3. Много добро теоретично представяне на основните проблеми. Теоретичните знания и практическият опит са изведени в единство, теорията и практиката не са противопоставени.

4. В изследването участват общо 72 изследвани лица (респонденти): 27 са представители на образователни администрации в големи областни общински центрове с население 2478088 жители; 30 са представители на образователни администрации в малки населени места, общински центрове с население общо от 359993 жители. В извадката са включени и 15 експерти по предучилищно образование, работили върху Карта за експертна оценка на ранжиране на детерминантите, обуславящи политиките за управление в предучилищното образование.

Представени са коректни, валидни и надеждни резултати от самостоятелно емпирично изследване и изводи в съответствие с целите и задачите на дисертационния труд.

6. Майсторство в приложението на изследователските методи и инструменти. Използвани са методите: експертна оценка, анкетиране, статистически методи за анализ на данните. Експертната карта е съставена от 11 айтеми. Привлечени са 15 експерти от страната, които чрез експертната карта определят своя рейтинг за значимостта и подреждането по важност на основни и допълващи детерминанти, които влияят върху процесите на управление на предучилищното образование. Анкетните карти са две, всяка от тях се състои от по 25 въпроса. Въпросите са групирани в области, които покриват 11 значими и отбелязани в експертната карта фактори (детерминанти). Методите на научното изследване са използвани успешно - балансирано, синхронизирано. Теоретичният анализ на изследвания проблем и експерименталната работа позволяват да се изведат основните изводи.

8. Приложените математико-статистически методи при обработката на получените от различните етапи на изследването данни осигуряват обективност на изводите от проучването. Дисертацията включва 33 фигури, 27 таблици, 33 графики.

9. Дисертационният труд е написан на строг научен език и стил, с правилна структура на текста.

10. Техническото оформяне е направено според единните задължителни изисквания.

#### **IV. Приноси на дисертационния труд**

Дисертационният труд съдържа приносни моменти, които са лично дело на Найден Косев.

Като такива може да се приемат:

##### **В теоретичен аспект:**

1. Общият теоретичен анализ по проблема дава ясна представа и разкрива някои по-важни аспекти на процесите на предучилищното образование в съвременното общество като важен компонент на общото образование в контекста на перманентното обучение.

2. Авторската дефиниция за понятието управление на образователните услуги на общинско ниво в предучилищното образование, се свързва с тълкуването за „специфична управленска дейност в системата на образование, организирана от обществото чрез самоуправляващите се общности и техните институции, и механизми на взаимодействие между тях, с цел създаване на външни и вътрешни условия за развитие на индивида, съзряване, саморазвитие и социализация“. Тази дефиниция разкрива нова гледна точка откъм участието на общините в процеса на развитие на предучилищното образование в България.

##### **В приложен аспект:**

1. Представената дисертация е първи опит за цялостно изследване, което да изведе основните фактори, върху които да се гради моделът за управление на образователните услуги в предучилищното образование от местните власти в България.

2. В дисертационния труд е разработен и представен модел за управление на образователните услуги на ниво община, който предлага конкретни стъпки за определяне на водещите политики в управлението на предучилищното образование и управленската технология за реализирането им. Разкриват се някои закономерности и нови подходи в системата на управлението на предучилищното образование. Приносът му в общотеоретичен аспект ще подпомогне намирането на нови решения, а в конкретно приложен план – адекватни политики и действия за оптимално

управление на образователните услуги в областта на предучилищното образование на общинско ниво.

3. Предложеният проект на модел за управление на предучилищните образователни услуги систематизира основните фактори, които определят развитието на процесите в предучилищното образование и предлага алгоритъм за ефективна практическа дейност на общинските образователни власти.

## **V. Оценка на автореферата и публикациите по темата**

Авторефератът отговаря на изискванията, като адекватно отразява съдържанието на дисертационния труд.

Представени са 5 авторски публикации по темата на дисертацията.

## **VI. Заключение**

Считам, че целта и поставените задачи на изследването са постигнати. Оценката ми за дисертационния труд е определено положителна. Съдържанието и качествата на научната продукция на дисертанта напълно удовлетворяват критериите, изискванията и условията на защита на дисертационен труд и придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Постигнатите резултати и изложените аргументи дават основание да дам своя положителен вот в Научното жури за защита на дисертационен труд на тема **"Модел за управление на образователните услуги на общинско ниво в предучилищното образование"** на **Найден Стоянов Косев** за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки; професионално направление: 1.2. Педагогика; научна специалност "Теория на възпитанието и дидактика" (Образователен мениджмънт).

29. 06. 2017 г.  
Шумен

Подпис:   
проф. дн Венка Кутева - Цветкова